

ПРАВИЛА ТА ПОРЯДОК НАКЛАДАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ІМОБІЛІЗАЦІЙНИХ ШИН ПРИ ПЕРЕЛОМАХ КІСТОК, ВИВИХАХ СУГЛОБІВ ТА ІНШИХ УШКОДЖЕННЯХ У ПОТЕРПІЛИХ

ВАЙДА Тарас Степанович,

доцент кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету, Одеський державний університет внутрішніх
справ, кандидат педагогічних наук, доцент

КУЗНЕЦОВ Олег Ілліч,

викладач кафедри тактико-спеціальної та спеціальної фізичної
підготовки, Одеський державний університет внутрішніх справ

Актуальність проблеми. У відповідності до вимог Законів України «Про Національну поліцію» [1] та «Про екстрену медичну допомогу» [2] поліцейські зобов'язані надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я чи зазнали фізичного впливу внаслідок застосування правоохоронцями заходів примусу.

З метою забезпечення належної медичної підготовки працівників поліції у відповідності до стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії 5162 Поліцейський [3], стандартів вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» [4] та «Право» [5] курсанти закладів вищої освіти МВС України вивчають навчальну дисципліну «Домедична підготовка».

Серед заходів домедичної допомоги передбачено не тільки дії рятувальників щодо визначення ознак життя, проведення серцево-легеневої реанімації, а й транспортування потерпілих, важливою складовою котрого є іммобілізація травмованих кінцівок/органів. Від правильно знерухомленої ушкодженої частини тіла на місці події залежить мінімізація у потерпілого наявних больових відчуттів, запобігання ускладненню стану отриманих травм на шляху евакуації травмованої особи до лікувальної установи, а відтак ефективності та тривалості самого лікування.

Вченими приділяється певна увага як домедичній допомозі в цілому, так і діям рятувальникам на місці події (В.М. Буянов, Т.С. Вайда, А.А. Гудима, Я.Л. Заруцький, В.О. Криволапчук, В.О. Крилюк, І.В. Кузьмінський, К.О. Пашко, К.А. Руднікова, С.С. Самофалов, В.А. Сміянов, І.М. Тодуров, М.М. Фука, О.В. Шаповалов, В.Д. Шищук та ін.). Разом з тим, таким специфічним обставинам надання домедичної допомоги, як іммобілізація

травмованих кінцівок (табельні та підручні засоби, порядок їх накладення тощо) вченими приділено, на наш погляд, недостатньо уваги.

Таким чином, доцільно розглянути такі питання, як правила та порядок накладання іммобілізаційних шин при переломах кісток та вивихах суглобів у потерпілих, уточнити види шин та загальні принципи їх накладання на кінцівки.

Результати дослідження. Під іммобілізацією нами розуміється знерухомлення ушкодженої частини тіла за допомогою різноманітних шин [6, с. 378]. Шини накладають, щоб зменшити біль в місці ураження, запобігти додатковим ускладненням, мінімізувати ризик додаткової кровотечі, унеможливити перехід закритого перелому у відкритий тощо.

Вітчизняна медична промисловість випускає кілька видів табельних шин:

1) драбинчаста шина Крамера (виготовляється з гнучких металевих дротів і використовується для іммобілізації кінцівок);

2) сітчаста металева шина (застосовується для іммобілізації верхніх кінцівок, під час переломів у ділянці гомілкового суглобу; їй легко надати необхідну форму);

3) фанерна шина (виготовляється різної довжини, не піддається моделюванню; у випадку використання обгортається ватно-марлевими серветками);

4) транспортна шина Дитерікса (виготовляється з деревини; складається з двох розсувних планок різної довжини, рухомої підошви і палички-закрутки для витягування кінцівки; використовується для іммобілізації нижніх кінцівок.

Підручними засобами можуть слугувати відрізки фанери, картону, палички, різні побутові предмети, використовуючи котрі можна забезпечити нерухомість кісток у місці перелому.

За матеріалом виготовлення існують такі різновиди шин, як: 1) анатомічні; 2) м'які; 3) жорсткі [7].

Загальні принципи накладання шин на кінцівки. Перед іммобілізацією постраждалого треба заспокоїти, пояснити свої дії, розслабити стискувальні частини одягу, з травмованої руки зняти прикраси й годинник (за наявності, щоб запобігти набряку та дальшому ушкодженню).

У разі відкритого перелому, що супроводжується сильною кровотечею, перед накладанням шини треба накласти джгут, а на рану – стерильну пов'язку. Водночас під час фіксації (закріплення) шини не можна закривати місце, де накладений джгут, щоб була змога коригувати стан останнього [8, с. 9].

Шину не можна накладати з того боку, де зламана кістка виступає назовні.

Шини для іммобілізації треба накладати поверх одягу та взуття постраждалого, які лише в разі потреби розрізають. Це дає змогу уникнути додаткової травматизації ушкодженої кінцівки під час роздягання постраждалого (одяг та взуття відіграють роль додаткових прокладок між шкірою і шинами). Між шиною і кінцівкою постраждалого треба припасувати м'яку ватно-марлеву прокладку або інший м'який матеріал для запобігання стисканню тканин у місцях кісткових виступів. Накладаючи шини поверх одягу або взуття, такі прокладки підкладають тільки в місцях кісткових виступів [7].

У разі переломів передпліччя, стегна чи гомілки шини можна робити прямими, а в разі перелому плеча шину треба накласти від середини лопатки здорового боку через спину, обігнути плечовий суглоб, опустити вздовж плеча до ліктьового суглоба, потім вона має бути вигнута під прямим кутом і досягнути по передпліччю до основи пальців кисті.

Іммобілізована кінцівка перед транспортуванням постраждалого в холодну пору року має бути обов'язково утеплена для запобігання відмороженню.

Основними правилами накладання шин є наступні:

- 1) шини накладають без зміни положення ушкодженої частини тіла;
- 2) під час накладання шини одночасно має охоплюватися зона ушкодження й суглоби, розміщені вище та нижче від цієї зони;
- 3) саму шину треба фіксувати вище та нижче від зони ушкодження;
- 4) до й після накладання шини доцільно перевірити у потерпілого пальці – вони мають бути теплі на дотик, а нігті – рожевими;
- 5) якщо постраждалий скаржиться на заніміння, то варто ослабити пов'язку [7].

Висновки. Провівши аналіз спеціальної літератури з піднятої проблеми, можемо зробити наступні узагальнення.

1. Іммобілізація місця травми є важливою ланкою в системі заходів з надання домедичної допомоги потерпілим особам при різних видах механічних травм (переломах, вивихах, розтягуванні зв'язок тощо). Від правильного застосування табельних шин чи інших підручних засобів залежить не тільки загальний стан травмованої особи (самопочуття), а й уникнення додаткових больових відчуттів при її транспортуванні до лікувальної установи.

2. Для іммобілізації місця травми використовуються як промислові засоби, так і підручні.

Медична промисловість випускає декілька видів табельних шин: 1) драбинчаста шина Крамера; 2) сітчаста металева шина; 3) фанерна шина; 4) транспортна шина Дитерікса тощо.

Підручними засобами можуть слугувати відрізки фанери, картону, палички, різні побутові предмети, використовуючи котрі можна забезпечити нерухомість кісток у місці перелому.

3. За особливостями матеріалу виготовлення розрізняють такі різновиди шин, як: 1) анатомічні; 2) м'які; 3) жорсткі [8].

4. До загальних принципів накладання шин на кінцівки можна віднести наступні: 1) перед іммобілізацією постраждалого треба його заспокоїти, підготувати місце для безперешкодного накладення наявних засобів; 2) в разі відкритого перелому, що супроводжується сильною кровотечею, перед накладанням шини треба накласти джгут, а на рану – стерильну пов'язку; 3) дотримуватися заходів безпеки, котрі мінімізують додаткову травматизацію ушкодженої кінцівки, в холодну пору року вона має бути обов'язково утеплена для запобігання відмороженню.

5. Серед основних правил накладання шин доцільно виділити такі, як: 1) накладення шин без зміни положення ушкодженої частини тіла; 2) одночасне охоплення зони ушкодження й суглобів, розміщених вище та нижче від цієї зони; 3) фіксації шину вище та нижче зони ушкодження; 4) постійна перевірка у потерпілого пальців з метою контролю стану кінцівки; 5) послаблення пов'язки при виникненні у постраждалого скарг на заніміння.

Список використаної літератури

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII (зі змінами станом на 31.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 02.04.2023).

2. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 5 липня 2012 року № 5081-VI (із змінами та доповненнями станом на 30.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17/page1#Text> (дата звернення: 02.04.2023).

3. СП(ПТ)О 5162.0.84.24-2018. Про затвердження стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії 5162 Поліцейський (за спеціалізаціями) : наказ МОНУ від 21.06.2018 року № 669. [Чинний від 2018-06-21]. Вид. офіц. Київ, 2018. 21 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2018/12/2-0062018politseyskiy.doc>. (дата звернення: 01.04.2023).

4. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 року № 578.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vvshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-262-b.pdf> (дата звернення: 18.04.2023).

5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 року № 1379. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/081-pravo-bakalavr.pdf> (дата звернення: 18.04.2023).

6. Вайда Т.С. Долікарська допомога : навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

7. Правила накладання шин: пам'ятка Червоного Хреста. URL: <https://vogue.ua/article/culture/lifestyle/pravila-nakladannya-shin-pam-yatka-chervonogo-hresta.html> (дата звернення: 13.03.2022).

8. Вайда Т.С. Пам'ятка поліцейського з надання домедичної допомоги. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 56 с.